

LAUSUNTO

Helsinki 24.6.2021

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Viite: VN/410/2021

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 8 luvun 5 a §:n ja 12 luvun 6 §:n sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 7 §:n muuttamisesta.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Päivi Opari, paivi.opari@soste.fi, 040 588 6154

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

LAUSUNTO

SOSTE kannattaa lausuttavana olevaa esitystä pitkittyvän sairauspäivärahauden uusista tarkistuspisteistä eli sv-päivärahauden 30-60-90-150-230 päivien kohdalle asettuvista toimenpiteistä kuntoutustarpeiden sekä työkyvyn, työhön paluun ja työssä jatkamisen mahdollisuuksien arvioimiseksi.

SOSTE pitää tärkeänä kuntoutuskomitean esitysten toimeenpanoa ja kannattaa esitettyä mallia, jossa uusista tarkistuspisteistä ja niihin liittyvistä velvoitteista säädetään laissa. Pelkillä suosituksilla ja muilla vaihtoehtoisilla malleilla tuskin päästään yhtä hyviin tuloksiin.

Huomioita työntekijää sairauspäivärahaudella tukevasta prosessista

Uusi käytäntö edellyttää entistä tiiviimpää yhteistyötä työntekijän, työnantajan, työterveyshuollon ja muun terveydenhuollon välillä. SOSTE huomauttaa, että ihmiset ovat työterveyshuollon osalta hyvin erilaisissa tilanteissa. Monipuolisen ja toimivan työterveyshuollon piirissä olevilla työntekijöillä on hyvä mahdollisuus saada varhaisessa vaiheessa tukea työkyvyn kohentamiseen ja työelämässä jatkamiseen. Enemmän huomiota vaativat työntekijät, joiden työterveyshuolto on vain minimitasoinen. Samoin huomattavaa kehittämistä vaativat työttömille suunnatut vastaavat palvelut.

Myös työnantajan aktiivinen rooli ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on erittäin keskeistä tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Työnantajilla on vaihtelevat edellytykset toimia näissä tilanteissa. On tärkeää, että työnantajat saavat tietoa ja tukea työkyvyn parantamiseen ja ylläpitoon liittyvissä asioissa, työhön paluun tukemisessa, työtehtävien ja työskentelytapojen muokkaamisessa ja muissa toimenpiteissä, jotka mahdollistavat työntekijöiden jatkamista. Työnantajien rooli työkyvyn tukemisessa on keskeinen myös ennaltaehkäisevässä mielessä. SOSTE korostaa, että pitäisi etsiä keinoja, joilla työnantajille tehdään kannattavaksi tukea työntekijöiden työkykyä koko työuran ajan.

Toimiva prosessi edellyttää, että lääkärinlausuntoihin saadaan selkeä ja asianmukainen kuvaus ihmisen työ- ja toimintakyvystä. SOSTE tuo esille, että sähköisen B-lausunnon ripeä ja laajamittainen käyttöönotto tukisi kuntoutustarpeen arviointia myös pitkittyvällä sairauspäivärahaudella.

Koko terveydenhuoltojärjestelmän toimivuus näkyy ihmisten tilanteissa sairauspäivärahaudella. Potilasjärjestöt ovat huolissaan siitä, että lääkärin vastaanotolle pääsy, oikean diagnoosin saaminen, hoidon aloittaminen ja sopivan lääkityksen löytäminen voi kestää useita kuukausia. Ihminen ehtii masentua ja mennä entistä huonompaan kuntoon odotellessaan tarvitsemaansa hoitoa. Perusterveydenhuollosta pitää päästä sujuvasti tarvittaviin jatkotutkimuksiin ja kuntoutukseen. Kuntoutuksen tarve tunnistetaan yhä liian heikosti ja sinne ohjautumisessa on puutteita, jolloin prosessit alkavat liian myöhään. Ongelma on myös pidempikestoisen kuntoutuksen katkeaminen koordinaation ja palveluiden puutteessa.

Järjestöissä on kiinnitetty huomiota myös Kelan lähettämiin kirjeisiin asiakkaiden saatua sairauspäivärahaa 150 arkipäivää. Kirjeessä kerrotaan kuntoutusmahdollisuuksien lisäksi työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta. Tiedon jakaminen on sinänsä hyvä asia, mutta tulisi kiinnittää huomiota siihen, että Kelan kirjeen saaja voi olla 30-vuotias, jolla on koko työelämä edessä. Tällainen kirje voi olla järkytys. Se, että järjestelmässä lähdetään siitä, että lyhytaikaisen sairastamisen jälkeen pitäisi hakea eläkettä, luo sairastuneelle toivottomuutta, mikä ei edistä toipumista. Yhteiskunnan tulee tukea sairaudesta paranemista ja kuntoutumista ja ylläpitää toivoa niin pitkään kuin mahdollista.